

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської мови

Кваліфікаційна робота

з теми: **«ЧИТАННЯ ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ
КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ»**

Виконавець: здобувач другого
(магістерського) рівня вищої освіти
групи Ang1-M23
спеціальності 014 Середня освіта
(Мова та література (англійська) за
освітньо-професійною програмою
«Середня освіта
(Англійська мова і зарубіжна література)»
Фурман (Орисик) Анастасія Романівна

Керівник: Галайбіда О. В., кандидат
філологічних наук, доцент, доцент
кафедри англійської мови

Рецензент: Боднарчук Т.В., кандидат
педагогічних наук, доцент, доцент кафедри
німецької мови

Кам'янець-Подільський – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ ЧИТАННЯ	9
1.1. Класифікація видів читання та етапи роботи з текстом	10
1.2. Навчання різних видів читання на уроках англійської мови у ЗЗСО	15
1.3. Роль читання у розвитку критичного мислення школярів.....	24
Висновок до Розділу.....	27
РОЗДІЛ ІІ. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ РІЗНИХ ВИДІВ ЧИТАННЯ.	29
2.1. Навчання вивчаючого читання.....	30
2.2. Навчання ознайомлювального читання.....	38
2.3. Навчання пошукового читання.....	45
2.4. Навчання читання мультимодальних текстів.....	47
Висновок до Розділу	51
РОЗДІЛ ІІІ. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ У НАВЧАННІ ЧИТАННЯ.	54
3.1. Система проблемних завдань у навчанні читання.....	55
3.2. Тестові завдання для перевірки навичок читання.....	63
3.3 Технології розвитку критичного мислення під час читання.....	77
3.4. Роль цифрових технологій у розвитку читацької компетентності здобувачів середньої освіти.....	81
3.5. Формування навичок читання у процесі дистанційного навчання англійської мови.....	84
Висновок до Розділу	87
ВИСНОВКИ	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.	93
ДОДАТКИ	103

ВСТУП

Одним із важливих видів комунікативно-пізнавальної діяльності людини є читання. Читання забезпечує пізнавальну діяльність, є засобом здобуття інформації, здійснює естетичний вплив на читача, стимулюючи його здатність пізнавати дійсність, що спонукає до самостійних суджень і висновків, дає можливість для розвитку світогляду, допомагає правильно зорієнтуватися в складному процесі пізнання і задовольняє комунікативні потреби.

Рівень загальної середньої освіти передбачає оволодіння учнями іншомовним досвідом, який забезпечує сформованість у них іншомовної комунікативної компетентності у межах сфер і тем, окреслених навчальною програмою [30].

Читання іноземною мовою як комунікативне вміння та засіб спілкування є найбільш розповсюдженим способом іншомовної комунікації, яким учні середньої школи мають оволодіти згідно з вимогами Навчальної програми з іноземних мов [30].

Державний стандарт базової середньої освіти [16] визначає вимоги до обов'язкових результатів навчання на основі компетентнісного підходу. До ключових компетентностей належить здатність спілкуватися іноземними мовами, що передбачає вміння:

- здійснювати комунікацію в усній та письмовій формі на основі знання функцій мови, ресурсів (лексики, граматики) і норм мови, особливостей основних стилів і жанрів мовлення, типів мовної взаємодії;
- здобувати і опрацьовувати інформацію з різних (друкованих та цифрових, зокрема аудіовізуальних) джерел, критично осмислювати її, використовувати в усній та письмовій комунікації для обстоювання власних поглядів, переконань, суспільних і

національних цінностей;

- читати з розумінням, що передбачає здатність до емоційного, інтелектуального, естетичного сприймання і усвідомлення прочитаного, розуміння інформації, записаної (переданої) у різний спосіб або відтвореної технічними пристроями [16].

Учень виокремлює інформацію та аргументацію, знаходить потрібну інформацію, співвідносить зміст частини тексту з цілим текстом, робить висновки або прогнози щодо змісту прочитаного тексту із заголовку, передбачає послідовність подій, ґрунтуючись на прочитаному початку розповіді, дотримується послідовності аргументації або подій у розповіді, враховуючи засоби зв'язності тексту.

За умови протікання процесу оволодіння іноземною мовою поза межами іншомовної спільноти, роль тексту значно зростає, оскільки він певною мірою реконструює мовне середовище. Іншомовні тексти відіграють провідну роль у передаванні інформації, пізнанні реалій іноземної культури, формуванні позитивного ставлення до країни та народу, мова якого вивчається. Уміння читати надає можливість випускникам школи у своїй подальшій діяльності користуватися іншомовною літературою для пошуку інформації за фахом чи інформації, яка цікавить, для задоволення своїх читацьких чи творчих потреб, удосконалення умінь усного мовлення та ін.

Необхідність навчити школярів використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі культур різних країн світу спонукає науковців-методистів та вчителів-практиків переосмислювати цілі іншомовного навчання та акцентувати увагу на пошуках дієвих засобів їх досягнення.

Питання розвитку навичок читання як комунікативного уміння досліджували П.Блум, М.Богачик, Г.Борецька, Л.Венгер, О.Грищенко, І.Гудзик, Т.Єременко, О.Іваненко, Л.Сидоренко, Н. Ковальчук, І.Семенюк, Дж. Хармер, Т.Джонс. Дж. Хармер у своїх роботах наголошував на важливості

розвитку смислових зв'язків та критичного мислення під час читання, стверджуючи, що учні повинні навчитися не лише розуміти зміст тексту, але й інтерпретувати його, робити висновки та зв'язувати прочитане з власним досвідом [55]. Л. Венгер підкреслювала значення інтерактивних методів навчання, які допомагають учням активніше залучатися до процесу читання та краще розуміти текст завдяки обговоренню та співпраці з однокласниками [10].

Також важливими є дослідження О.С. Грищенко, яка вказувала на ефективність використання завдань на прогнозування, рефлексію та критичний аналіз текстів для розвитку смислового аспекту читання. Вона стверджувала, що такі завдання сприяють не лише кращому розумінню змісту, але й формуванню в учнів навичок самостійного мислення та оцінки інформації [13].

Метою вивчення англійської мови є формування в учнів іншомовної комунікативної компетентності шляхом засвоєння необхідного обсягу знань з мови навчання, опанування всіх видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання і письма) та набуття певного соціального досвіду [29, с. 270].

У комунікативно орієнтованому викладанні мов важливу роль відіграє формування мовленнєвої компетентності учнів у процесі читання. Навички та вміння, які забезпечують розуміння тексту, умовно поділяються на дві групи. Перша група – це навички, які пов'язані з технічним аспектом читання. Вони забезпечують безпосередній акт сприйняття графічних знаків та співвіднесення їх з відповідними значеннями; друга група – це вміння, які забезпечують смисловий аспект читання: встановлення смислових зв'язків між мовними одиницями тексту, досягнення розуміння змісту, задуму автора, тобто розуміння тексту як завершеного мовленнєвого твору [1, с. 189]. Оскільки учні старших класів вже мають достатньо сформовані технічні навички читання, це дає нам можливість у своїй роботі розглянути шляхи

активізації формування другої групи навичок та розвиток вмінь читання.

Актуальність дипломної роботи зумовлена недостатньою практичною розробкою видів роботи з текстом на уроках англійської мови в старших класах закладів загальної середньої освіти, необхідністю акцентувати увагу на важливості формування критичного мислення, використання проблемних завдань і тестового контролю у навчанні читання англійськомовних текстів.

Мета роботи – охарактеризувати основні види читання та визначити вправи і завдання для формування навичок читання англійською мовою учнів старших класів ЗЗСО, які розвивають критичне мислення та задовольняють іншомовні комунікативні наміри здобувачів освіти.

Для досягнення цієї мети передбачається вирішити **такі завдання**:

- розглянути основні види читання та особливості їх навчання;
- проаналізувати особливості навчання читання у старших класах ЗЗСО;
- визначити особливості проблемних завдань у навчанні читання англійською мовою;
- розглянути реалізацію тестового контролю в навчанні читання іноземних текстів;
- вивчити роль цифрових технологій у розвитку читацької компетентності здобувачів середньої освіти;
- визначити особливості читання мультимодальних текстів;
- виявити роль читання у розвитку критичного мислення школярів.

Об'єктом нашого дослідження є методика організації навчання читання як важливого виду мовленнєвої діяльності та іншомовної комунікації.

Предметом дослідження є види читання та комплекс вправ і завдань на різних етапах роботи з текстом на уроках англійської мови в старших класах ЗЗСО, методика організації навчання читання.

Вирішення поставлених завдань передбачає використання таких **методів дослідження**:

- теоретичний аналіз методичних джерел для вивчення проблеми;

- спостереження за навчальним процесом вивчення англійської мови учнів старших класів;
- метод аналізу, класифікації та узагальнення.

Наукова новизна роботи визначається тим, що в ній розглядаються нові принципи роботи з текстом, засновані на діяльнісному комунікативному підході до змісту матеріалу. Текст розглядається не тільки як об'єкт вивчення та джерело інформації, але і як засіб розвитку комунікативних навичок і навичок критичного мислення. Розглянуто особливості розвитку навичок читання в умовах дистанційного навчання, а також особливості читання мультимодальних текстів.

Теоретичне значення дослідження є у тому, що у роботі розглянуто навички читання текстів англійською мовою як складова іншомовної комунікативної компетентності і описано методику активізації пізнавальних можливостей учнів в ході розвитку навичок та умінь читання іншомовних текстів.

Практичне значення дипломної роботи полягає в розробці та описі системи вправ на покращення ефективності навчання читання в старших класах ЗЗСО. Тому робота може слугувати джерелом для студентів при підготовці до практичних занять з методики навчання англійської мови, а також для вчителів при підготовці до уроків читання у старших класах.

Апробація. Основні положення та результати дослідження були перевірені під час проходження педагогічної практики у Кам'янець-Подільському ліцеї №18 та знайшли відображення у виступах на Щорічній звітній конференції студентів та магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (09-10 квітня 2024 р.); XII Міжнародній студентській інтернет-конференції «English in Interdisciplinary Context of long-life Education» (02-04 квітня 2024 р.), IV Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Сучасні проблеми філології та методології викладання в умовах євроінтеграції», 15 травня 2024 р.

Основні результати дослідження відображено у публікації:

Орисик А.Р. Читання як вид мовленнєвої діяльності і його зв'язок з іншими комунікативними навичками. *Матеріали XII Міжнародної студентської інтернет-конференції «English in Interdisciplinary Context of long-life Education»*. Кам'янець-Подільський, 02-04 квітня 2024 р., С. 19-21.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (81 позиція) та додатків. Повний обсяг дослідження – 113 сторінки, основного тексту – 92 сторінки.

ВИСНОВКИ

Навчання читання як виду мовленнєвої діяльності є однією з головних практичних цілей навчання іноземної мови в середній школі.

Роль іншомовного тексту у вивченні іноземної мови дуже важлива, оскільки він певною мірою відтворює мовне середовище, що сприяє кращому засвоєнню іноземної мови.

Методика навчання читання іноземною мовою базується на низці принципів, найважливішими з яких є комунікативна спрямованість навчання читання як мовнорозумової діяльності та форми соціального спілкування, і включає поетапність становлення вмінь і навичок.

Оскільки на середньому етапі оволодіння іноземною учні мають достатньо сформовану техніку читання, то у старших класах треба акцентувати увагу на розвитку вмінь, які забезпечують смисловий аспект читання.

Щоб оптимізувати прийоми і форми роботи з розвитку в учнів уміння читати, учитель повинен чітко володіти системою вправ, які відповідають видам читання та етапам (дотекстового, текстового, післятекстового) роботи з текстом.

Доцільність використання у старших класах вивчаючого та ознайомлювального видів читання обґрунтована розумовими та психологічними особливостями учнів, рівнем їхньої мовної та мовленнєвої компетентності. Обсяг текстів для читання повинен відповідати вимогам чинної програми. Вони повинні мати новизну та пізнавальну цінність, бути релевантними ситуаціям повсякденного життя, мати чітку структуру як за формою (композицією), так і за змістом. Використання наочностей (таблиць, діаграм, картинок) створює мультимодальний текст і сприяє підвищенню зацікавленості учнів.

В умовах розвиваючого навчання досить важливу роль відіграє система проблемних завдань. Тому такі завдання повинні мати місце і на уроці

іноземної мови, адже це є одним із шляхів навчання творчої діяльності. Такі проблемні завдання повинні органічно входити в більш об'ємну систему текстових навчально-мовленнєвих ситуацій в якості завершального етапу роботи над текстом, оскільки вони є найважчим видом роботи. Використання текстових проблемних завдань не лише сприяє розвитку творчого мислення на уроках іноземної мови, але й підвищують мотивацію його вивчення, привчають учнів до уважного та вдумливого опрацювання текстів.

Значною мірою навчання читання сприяє розвитку критичного мислення учнів. Уміння читати з аналізом і оцінкою змісту текстів формує здатність школярів самостійно обробляти отриману інформацію, розрізняти факти та суб'єктивні погляди, а також створювати власні аргументовані висновки. Це навчає учнів осмислено підходити до прочитаного, аналізувати аргументацію автора, порівнювати джерела інформації та формувати власну точку зору. Використання інтерактивних завдань, таких як обговорення, рефлексія та групова робота, стимулює розвиток критичного мислення, сприяючи залученню учнів до активного аналізу прочитаного та поглиблюючи їх розуміння текстів.

Важливим аспектом навчання читанню є інтеграція різних методів і підходів, що забезпечує комплексний розвиток мовленнєвої компетентності учнів. Це включає використання автентичних текстів, мультимодальних матеріалів та цифрових технологій, що робить процес навчання більш цікавим та ефективним.

Дистанційне навчання додатково розширює можливості для навчання читання, пропонуючи нові інтерактивні інструменти та ресурси, які можна використовувати для індивідуальної роботи з текстами. Використання цифрових технологій, таких як інтерактивні платформи, електронні книги та відеоконференції, дає змогу учням самостійно опрацьовувати матеріал, отримувати зворотний зв'язок від учителя, а також взаємодіяти з іншими учасниками навчального процесу. Це робить процес засвоєння матеріалу

більш динамічним і зручним, сприяє розвитку навичок самостійної роботи з текстом, а також підвищує мотивацію учнів до навчання.

Також було досліджено роль інтерактивних методів у навчанні читання, таких як робота в парах і групах, використання мультимедійних ресурсів та ігрових методів. Ці підходи довели свою ефективність у підвищенні мотивації учнів, створенні позитивної навчальної атмосфери та розвитку критичного мислення. Використання інтерактивних завдань сприяє не тільки кращому засвоєнню матеріалу, але й формуванню соціальних навичок, таких як співпраця, взаємодія та комунікація.

Таким чином, дослідження теоретичних аспектів навчання читання вказує на необхідність комплексного підходу, що поєднує технічні та смислові аспекти, а також інтерактивні методи навчання для досягнення високого рівня розуміння текстів і розвитку критичного мислення учнів.

Для забезпечення ефективності навчання читання важливо враховувати індивідуальні особливості кожного учня, його інтереси та здібності. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології, такі як інтерактивні дошки, комп'ютерні програми та мобільні додатки, можуть стати незамінними інструментами у навчанні читання. Вони дають змогу зробити процес навчання більш цікавим і динамічним, а також сприяють розвитку навичок самостійної роботи з текстом.

Крім того, важливим аспектом є інтеграція читання з іншими видами мовленнєвої діяльності, такими як говоріння, слухання та письмо. Це допомагає учням краще розуміти та використовувати інформацію, отриману з текстів, у різних комунікативних ситуаціях. Після прочитання тексту учні можуть обговорювати його зміст у групах, писати реферати або створювати презентації на основі прочитаного матеріалу. Це сприяє не лише поглибленню розуміння тексту, але й розвитку критичного мислення та комунікативних навичок.

Не менш важливим є створення позитивного емоційного фону на уроках

читання. Учитель повинен заохочувати учнів до активної участі у навчальному процесі, створювати ситуації успіху та підтримувати інтерес до читання. Це може бути досягнуто через використання ігрових методів, творчих завдань, конкурсів та проєктної діяльності.

У сучасному світі, де знання іноземної мови є важливим фактором успішної кар'єри та особистого розвитку, вміння читати іноземною мовою набуває особливого значення. Тому завданням педагогів є не лише навчити учнів техніці читання, але й розвинути у них любов до читання, інтерес до іноземної культури та прагнення до самовдосконалення.

Отже, підсумовуючи проведені дослідження, можна стверджувати, що впровадження сучасних методик навчання читання іноземною мовою в старших класах дозволяє значно підвищити рівень комунікативної компетентності учнів. Система вправ, яка враховує різні види читання та етапи роботи з текстом, сприяє не лише формуванню читацької компетентності, але й розвитку критичного мислення, вміння аналізувати та інтерпретувати прочитане. Використання наочностей, інтерактивних технологій та проблемних завдань допомагає підтримувати високий рівень мотивації учнів та їх зацікавленість у навчанні.

У перспективі важливо продовжувати дослідження у напрямку пошуку нових форм та методів навчання, які враховують сучасні тенденції та потреби учнів. Розробка інтегрованих підходів, що поєднують читання з іншими видами мовленнєвої діяльності, а також активне використання інформаційно-комунікаційних технологій, дасть змогу зробити процес навчання ще більш ефективним та цікавим. У підсумку, такі заходи сприятимуть не лише підвищенню рівня знань учнів, але й їх загальному розвитку, підготовці до майбутньої професійної діяльності та успішної інтеграції у сучасне глобалізоване суспільство.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів. за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2017. 590 с.
2. Блум П. Розвиток критичного мислення через читання літературних творів у молодших школярів. *Психологія освіти*. 2023. Том 5, № 2. С. 45-58.
3. Богачик М. С. Особливості формування комунікативної компетентності студентів-філологів у процесі вивчення англійської мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»* : Збірник наукових праць. 2016. Вип. 62. С. 46–49.
4. Боллестад, Р. *Multimodality in the English Language Classroom*. University of Oslo. 2005.
5. Бондар О. Особливості розробки тестових завдань з іноземної мови. *Англістика та американістика* : [зб. наук, пр.] ; Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. Дніпро : ДНУ ім. Олеся Гончара, 2016. Вип. 13. С. 70-75.
6. Бондар С. І. Психологічна характеристика тексту з іноземної мови як об'єкта отримання інформації. *Психологія* : зб. наук. пр. НПУ ім. М. П. Драгоманова, Вип. 11. 2014. С. 439.
7. Борецька Г. Є. Методика формування іншомовної компетентності у техніці читання. *Іноземні мови*. 2012. № 1. С. 38.
8. Борецька Г. Е. Методика формування іншомовної компетентності у читанні. Київ: Київський національний лінгвістичний університет, 2016.

9. Британ Ю. В. Лінгвостилістичні характеристики професійно орієнтованих текстів Британських наукових періодичних електронних видань. *Вісник КНЛУ. Серія "Педагогіка та психологія"*. Вип. 20. 2011. С. 10–18.
10. Венгер Л. Інтерактивні методи навчання іноземних мов. Київ: Видавництво "Освіта", 2018. 256 с.
11. Візирякіна Ю. В. Розвиток навичок критичного мислення при викладанні іноземної мови. *Методичні та психолого-педагогічні проблеми викладання іноземних мов на сучасному етапі: шляхи інтеграції школи та ВНЗ*. Харків: Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, 2017. С. 35–37.
12. Головач Ю., Рапопорт І. Організація тестового контролю рівня сформованості навички читання текстів зі спеціальності при вивченні іноземної мови. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами*. К., 2021,
13. Грищенко О. С. Методика навчання англійської мови у старших класах. Харків: Видавництво "Ранок", 2020. 290 с.
14. Грїбкова І. Ф. Психологічний характер труднощів при вивченні іноземної мови в загальноосвітніх навчальних закладах. *Методичні та психолого-педагогічні проблеми викладання іноземних мов на сучасному етапі: шляхи інтеграції школи та ВНЗ*. Харків: Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2017. С. 53–55.
15. Гудзик І. П. Розвиток навички читання : метод. рекоменд. Київ: Освіта, 216с.
16. Державний стандарт базової середньої освіти (Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020 року) URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/

17. Державний стандарт загальної середньої освіти.
URL:<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>
18. Долматова М.П. Теоретичні передумови навчання читання англomовних художніх текстів у ВНЗ. *Національна ідентичність в мові і культурі*: зб. наук. праць / за заг.ред. А.Г. Гудманяна, О.Г. Шостак. К.: Талком, 2018. С.221-223
19. Драч А. С. Модель навчання майбутніх учителів англійської мови читання художніх текстів з використанням комп'ютерної програми. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. Серія: Педагогіка та психологія. 2014. Вип. 23. С.147-155. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknlu_Ptp_2014_23_18
20. Душніцька І. І. Важливість вивчення іноземних мов у сучасному світі та роль навчальної гри у цьому процесі. *Англійська мова та література*. 2018. № 19-21. С. 30-35.
21. Дячук, Н. М., 2017. Особливості аудіювання як виду мовленнєвої діяльності учнів. *Актуальні проблеми іноземної філології та освітній соціокультурний процес*: матеріали III міжнародної науковопрактичної конференції. Тернопіль, Україна, 8-9 грудня 2017. Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, с.232-234.
22. Ефективні методи навчання читання на уроках англійської мови. Allright.com. 2023. URL: <https://allright.com>.
23. Єременко Т.Є., Трубіцина О.М., Лук'янченко О.І., Юмрукуз А.А. Навчання читання англійською мовою студентів мовних факультетів. *Навчальний посібник з курсу методики викладання іноземних мов у закладах вищої освіти*. Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. Одеса, 2018. 201 с.
24. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид. С. Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2013. 273 с.

25. Закон України «Про освіту». К.: Генеза, 2017. 36 с.
26. Закон України «Про повну загальну середню освіту». від 16.01.2020 р., *Зі змінами, внесеними 22.03.2022, 21.11.2023.* URL: <https://osvita.ua/legislation/law/2232/>
27. Заярна І. С. Деякі аспекти використання інформаційно комунікаційних технологій у навчанні англійської мови. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*, Випуск 4, Серія: Педагогіка [Електронний ресурс]. Хмельницький : Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, 2015. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2015_4_7 – (14.05.20).
28. Іваненко О.М., Сидоренко Л.М., Ковальчук Н.В. Методи навчання різним видам читання. *Іноземні мови в сучасній школі*. 2010. №4. С. 12–18.
29. Іванчук Г. Іншомовна комунікативна компетентність як складова професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2016. № 4. С. 267-274. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2016_4_38
30. Іноземні мови. 1–11 класи: навчальні програми і методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу в 2016/2017 навчальному році. Х.: Ранок, 2016. 160 с.
31. Карпенко Н. М., Смелянська В. В. Інтерактивні технології на заняттях із домашнього читання на початковому етапі навчання іноземної мови у студентів вищої мовної школи. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Педагогічні науки. 2015. Вип. 3. С. 88–92.
32. Концепція Нової української школи, 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

33. Кресс, Г., ван Левен, Т. Reading Images: The Grammar of Visual Design (3rd edition). Routledge, 2021. 310 p.
34. Кужель О. М. Можливості використання мультимедійних курсів у навчанні читання на початковому ступені середньої школи. *Іноземні мови*. 2011. № 2. с. 8-10
35. Лінгводидактичні засади навчання іноземних мов у закладах вищої педагогічної та загальної середньої освіти : монографія / відп. за вип. М.М.Сідун, Т.К.Полонська. Мукачево: МДУ, 2018. 342 ст.
36. Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів: навчально-методичний посібник / Редько В. Г., Полонська Т. К., Басай Н. П. [та ін.] ; за наук. ред. Редька В. Г. К. : Педагогічна думка, 2013. 360 с.
37. Мазниченко, В. М., 2013. Особливості навчання аудіювання. *Вісник Національного університету оборони України*, 2(33), с.89-94.
38. Мельник Є.Ю., Слобоженко Р.А. Читання вголос як ефективний прийом опрацювання мовленнєвого матеріалу. Сучасні тенденції іншомовної професійної підготовки майбутніх фахівців немовних спеціальностей в полікультурному просторі. 02 червня 2023 р./ За заг. ред. Ю.О. Волошина, Н.В. Гончаренко-Закревської, Н.М. Василюшиної. К.: ФМВ, НАУ, 2023. С. 138-145.
39. Методика викладання англійської мови : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / уклад. Холод Ірина Василівна. Умань : Візаві, 2018. 165 с.
40. Методика навчання іноземної мови: Навчально-методичний посібник (до курсу «Методика навчання іноземної мови») / О. В. Казанжи. Миколаїв: 2019. 227 с.

41. Мислення, пізнання, навчання: синергія взаємодії : посібник / За заг. ред. М.В. Ліпіна. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2017.
42. Муқан Н., Горохівська Т., Ієвлєв О., Чубігська Н., Кобрин В. Іншомовна комунікативна компетентність: поняттєвого-категорійний дискурс. *Академічні візії*. № 15 (2023). URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/738>
43. Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах : підручник. Львів: Ленвіт, 2014. С. 319.
44. Оцінювання, що мотивує. URL: <https://osvitoria.media/experience/otsinyuvannya-shho-motyvuje-formuvalne-pidsumkove-samostijne/>
45. Панова Л. С. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник. Київ: Академія, 2019. 328 с.
46. Підготовка вчителя іноземної мови до Нової української школи: колективна монографія / Мілютіна О. К., Лавриченко Н. М., Заремська І. М. та ін. ; за заг. ред. Н. М. Лавриченко. Суми : видавничо-виробниче підприємство «Мрія», 2018. 280 с.
47. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ: А.С.К., 2015. С. 192.
48. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів та спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов. [Електронний ресурс]. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalnaserednya/navchalni-programy.html>
49. Прохоренко Л.І., Бабяк О.О., Баташева Н.І., Душка А.Л., Недозим І.В., Омельченко І.М., Орлов О.В. Навчання дітей з порушеннями когнітивного

розвитку в умовах компетентнісного підходу: навчально-методичний посібник / за ред. В.В.Засенко, Л.І.Прохоренко. 2020. 435 с.

50. Ромашкіна Г. І. Шляхи створення проблемних ситуацій на уроці іноземної мови. Умань: Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини, 2015. С. 18–19.

51. Семенюк, І.І. Навчання читанню з урахуванням специфіки даної мовної компетенції. *Іноземні мови в сучасній школі*. 2020. №3. С. 35–41.

52. Скляренко Н. К. Систематизація і повторення іншомовного граматичного матеріалу в основній і старшій школі. *Іноземні мови*. 2019. №4. С.17-20.

53. Судбері Е. Читання та розвиток критичного мислення в контексті освітніх технологій. *Інформаційні технології в освіті*. 2022. № 3. С. 12-24.

54. Українсько-англійський та англо-український словник термінів вищої освіти / В. І. Корбутяк, М. Ф. Малиновська. Рівне : НУВГП, 2018. 145 с.

55. Хармер Дж. Harmer Jeremy. *The Practice of English Language Teaching* Cambridge: Cambridge University Press, 2015. 340 с.

56. Ціпан Т. С. Особливості роботи з текстом на уроках англійської мови. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. 2016. Вип. 14. С. 41-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2016_14_13

57. Шевченко Є. Використання інтерактивних технологій для розвитку пізнавального інтересу на уроках англійської мови. *Англійська мова та література*. Харків, 2015. № 24. С. 4–6.

58. Шиян Г. Розвиток мовленнєвої компетенції учнів на уроках англійської мови. Витоки педагогічної майстерності. Серія: Педагогічні науки. – 2014. – Вип. 14. – С. 318–323.

59. Adams J. How to Read Critically. URL: <https://www.wikihow.com/Read-Critically>.
60. Akhyak and A. Indramawan. Improving the Students' English Speaking Competence through Storytelling: Study in Pangeran Diponegoro Islamic College (STAI) of Nganjuk, East Java, and Indonesia. *International Journal of Language and Literature*, vol. 1, no. 2, 2013, pp. 18-24,
61. Alderson, J.Ch., Clapham, C., Wall, D. Language Test Construction and Evaluation. Cambridge: Cambridge University Press, 2015. 310 p.
62. Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (Eds.). A taxonomy for learning, teaching and assessing: A revision of Bloom's Taxonomy of educational objectives: Complete edition. New York: Longman, 2001, p.67-68.
63. Brown H. D. Principles of Language Learning and Teaching. New Jersey: Prentice Hall, 2015. 285 p.
64. Zarichna, O., Buchatska, S., Melnyk, L., & Savchuk, T. (2020). Content and Language Integrated Learning in Tertiary Education: Perspectives on Terms of Use and Integration. *East European Journal of Psycholinguistics* , 7(1), 184-198. <https://doi.org/10.29038/eejpl.2020.7.1.zar>
65. Burns T., Sinfield, S. Essential Study Skills: The Complete Guide to Success at University (4th ed.). London : SAGE, 2016. 472 p.
66. Coyle D., Hood P., Marsh M. Content and Language Integrated Learning. Cambridge: Cambridge University Press. 2012. P. 24–25.
67. Cunningham S., Moor P. Cutting Edge. Upper Intermediate Level : Student's Book. Longman, 2004.

68. Danielsson, K., & Selander, S. Reading Multimodal Texts for Learning – a Model for Cultivating Multimodal Literacy. *Designs for Learning*, 2016, Vol. 8, Issue 1, p. 25–36, DOI: <http://dx.doi.org/10.16993/dfl.72>
69. Dellar H., Walkley A., Outcomes. Advanced, student's book. Second edition. Hampshire, UK: Heinle, Cengage Learning EMEA, 2016. 184 p.
70. Gilakjani, A. P., Sabouri N. B. 2016. The significance of listening comprehension in English language teaching. *Theory and Practice in Language Studies*. Vol. 6, No. 8, pp.1670-1677.
71. Innovations in learning technologies for English language teaching. URL: www.teachingenglish.org.uk/sites/teacheng/files/C607%20Information%20and%20Communication_WEB%20ONLY_FINAL.pdf.
72. Iser W. The Act of Reading. Baltimore, 2018. 522 p.
73. Johns T., Davies F. Text as a Vehicle For Information : The Classroom Use of Written Texts in Teaching Reading in a Foreign Language. *Reading in a Foreign Language*. 2014. №1. Vol. 1. P. 1-19.
74. Jun Xu. The Application of Critical Thinking in Teaching. *English Reading Theory and Practice in Language Studies*, Vol. 1, No. 2, pp. 136-141, February 2011
75. Merriam-Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/multimodal>
76. Nuttall Christine. Teaching Reading Skills in a Foreign Language. 2012. 288 p.
77. Paul, R., & Elder, L. The Miniature Guide to Critical Thinking Concepts and Tools. 2019. P. 48.

78. Reading and Learning to Read (6th Edition). URL: https://archive.org/stream/UnderstandingReading-FrankSmith/frank-smithreading_djvu.txt
79. Serafini, Frank. Reading Multimodal Texts in the 21st Century. *Research in the Schools*, 2012, Vol 19, Issue 1, p. 26.
80. Smith, F. Understanding Reading: A Psycholinguistic Analysis of Reading and Learning to Read, Sixth Edition, 2012.
81. Unsworth, L. Image/text relations and intersemiosis: Towards multimodal text description for multiliteracies education. URL: <http://www.pucsp.br/isfc>.